

ХЕРМАНЪ РУДОЛФЪ

ОСНОВНОТО УЧЕНИЕ
НА
БОГОМЪДРИЕТО

ИЗЛОЖЕНО ВЪ ДЕСЕТЪ ТОЧКИ.

СОФИЯ
ПЕЧАТНИЦА Т. НИКОЛОВЪ
1922 год.

ХЕРМАНЪ РУДОЛФЪ

ОСНОВНОТО УЧЕНИЕ
НА
БОГОМЪДРИЕТО

изложено въ десетъ точки.

СОФИЯ
ПЕЧАТНИЦА Т. НИКОЛОВЪ
1922 год.

ХЕРМАНЪ РУДОЛФЪ.

ОСНОВНОТО УЧЕНИЕ
НА
БОГОМЪДРИЕТО
ИЗЛОЖЕНО ВЪ ДЕСЕТЪ ТОЧКИ.

СОФИЯ
ПЕЧАТНИЦА Т. НИКОЛОВЪ.

Херманъ Рудолфъ.

Основното учение на БОГОМЪДРИЕТО ИЗЛОЖЕНО ВЪ ДЕСЕТЪ ТОЧКИ.

Казватъ, че културното човѣчество въ пѣтя на своето развитие стои пакъ, както често въ миналото, на единъ завой, и много явления и случки въ външния и вътрѣшния, душевния, животъ на народитѣ именно биха могли да служатъ за доказъ на това, че човѣчеството е стѣпило въ нова ера, въ която всички отношения, както въ религията и науката, тъй и въ областта на социалния и политическия животъ трѣбва да се промѣнятъ, както твърдятъ тайната наука и нейнитѣ учители.

Че човѣчеството стои въ началото на голѣми промѣни, личи не толкова отъ могъществениѣ и удивителни технически придобивки на нашето врѣме, за които сѣ спомогнали откритията и приложенията на парната и електрическата сили, то много повече се доказва отъ кипежа, който сѣ повече и повече изпѣква въ духовния и социалния съврѣмененъ животъ.

Мислящото човѣчество е изправено пакъ прѣдъ „борба за мирогледъ“, какъвто бѣше случаятъ прѣзъ епохата на нѣмската реформация и въ много по-голѣмъ размѣръ въ началото на срѣднитѣ вѣкове, когато християнскиятъ мирогледъ прѣодолѣ надъ религиознитѣ вѣрвания на гърцитѣ, римлянитѣ и германцитѣ, и унищожи сѣ огънь и мечъ тѣхнитѣ религии и култури.

Въ настояще врѣме този процесъ се повтаря: вѣратата въ старитѣ идеали е изчезнала у голѣма часть на човѣчеството, и хората търсятъ една нова вѣра и

нова религия, които ще доведатъ до унищожение на старото вѣрване, ако не се успѣе издълбоко и научно да се обоснове сегашното.

Важно е за всѣки образованъ, ако той желае да разбере и правилно да прѣцѣни своето врѣме, да научи духовнитѣ стрѣмежи на своитѣ ближни, даже и тогава, когато той самъ не е нѣкакъвъ „издирвачъ на нова вѣра“, нито „борецъ за новъ мирогледъ“.

Слѣдното изложение гони цѣльта да посочи на търсача пътя, който води къмъ познание на истината. Само по себе познанието никой не може му го да — него трѣбва той самъ да добие; обаче, едно ясно схващане проблемата на живота, единъ разуменъ мирогледъ, който отговаря разумосъобразно на всички негови питання досежно свѣтовната и човѣшка загадка, улеснява „борбата за истината“.

Намѣрението на автора не е да отнеме нѣкому собствената вѣра: това би било глупаво; нѣщо повече, то иска да му спомогне да разбере и се вдълбочи въ своята вѣра, а, ако вече не вѣрва, да му посочи единъ мирогледъ, който задоволява разума и сърцето и отговаря на всички питання върху религията, философията и наукака. Главната работа, вътрѣшното обработване на учението, естествено, трѣбва всѣки самъ да стори, както всѣки самъ взема храната, която му дава сила.

Едва е нужно да се силавамъ на туй, каква *важностъ* прѣдставя единъ ясенъ мирогледъ, както за отдѣленъ човѣкъ, така и за цѣль народъ. На мирогледа почива нравствения животъ на отдѣлнитѣ лица, както и общата култура на единъ народъ, защото всички външни постѣпки иматъ въ живота на човѣшкитѣ прѣдстави своитѣ причини. Безъ съмнѣние, право е твърдѣнието, че мирогледътъ е, който прави хората и народитѣ щастливи и нещастни и опрѣдѣля настоящето и бъдещето на човѣка — неговия тукашенъ и задгробенъ жи-

вотъ. *Неволята на времето е послѣдица на прѣвратенъ и ограниченъ миросгледъ.*

Мжчнотията да разберемъ прѣдмета на нашитѣ размишления не трѣбва, прѣдъ видъ важноста за ясно разбиране, да ни плаши да се занимаемъ съ него. Авторътъ напълно съзнава мжчнотията на своята задача, да спечели интереса на читателя за прѣдмета, защото въ наше време хората най-малко сж свикнали да мислятъ отвлѣчено и философски, а прѣдметътъ на нашето изложение прѣдставя най-висока отвлѣченостъ. Неясността, обаче, въ изложението нека се вмѣни въ вина на автора — никакъ не на прѣдмета.

*

Между разнитѣ миросгледи различаваме двѣ главни групи, напълно противопоставени една на друга: *спиритуалистически и материалистически* миросгледи.

Първиятъ е дуалистиченъ, защото учи за съществуването на една духовна сжщина край и извънъ чувствения свѣтъ и човѣка. слѣдователно, единъ задгробенъ животъ, когато материалистичниятъ миросгледъ отрича духовното естество на нѣщата и съ това отрича и съществуването на единъ Богъ, една душа както и прѣживѣването на човѣка слѣдъ смъртта. Тоя материалистиченъ миросгледъ, който само тукашния животъ признава за дѣйствителенъ, се нарича *материалистиченъ монизъмъ*.

Всѣка екзотерична (явна, външна) религия е спиритуалистична, материализъмътъ, напротивъ, не може да се назове религия.

Въ оный време, когато човѣчеството още притежаваше третото око—окоето на духовно зрѣние, чийто органъ е мозъчната жлѣза, спиритуалистичния миросгледъ бѣ всеобщъ; съ изгубване на духовното зрѣние, вслѣдствие втвърдяване на тѣлото и огрубяване на мозъка, почна сжщо да изчезва и духовната вѣра. Оттогава човѣкътъ

стои въ „борба за мирогледъ“ и въ извѣстни периоди дори се въдворява материялизъмътъ, безвѣрието, както въ днешно врѣме е случай у почти всички културни народи Материялизъмъ, цари сега, както въ областта на християнството, тъй и въ мохамеданизма, браманизма и будизма, когато останалата частъ отъ човѣчеството тѣне въ суевѣрие. . .

Цѣльта на туй изложение не е да излага и критикува заблужденията на човѣшкия умъ, но да изнесе и обясни оня възвишенъ, всеобемашъ, единенъ мирогледъ, въ неговитѣ главни учения, *който е билъ и ще бѣде вѣра и познание на всички велики хора и гении, философи, поети и художници и до който нѣкога въ своето развитие ще достигнатъ всички.* Този възвишенъ мирогледъ не воюва съ нищо сжщо и съ поменатитѣ два крайни мирогледа, *но обхваща и тѣхъ, като ги поглѣва и помирява единъ съ другъ.*

*

Този най-възвишенъ мирогледъ ние наричаме Теософия, защото почива върху познанието на Бога, или на божествено самопознание (Теософия — Богомѣдрие) и възврѣща всички противоположности къмъ едно висше единство, което, слѣдователно, е абсолютно. По това човѣкъ би могълъ да нарече теософския мирогледъ сжщо *спиритуалистиченъ монизъмъ.*

Теософията е нѣщо много повече отъ едно интелектуално възрѣние.

Единъ мирогледъ, както името показва, е едно външно обективно разглеждане на вселената, при което на наблюдаващия субектъ, човѣкътъ, вселената се насрѣщупоставя като обектъ. Теософията, напротивъ, *е вътрѣшно духовно самопознание* на лежащата въ основата на свѣта истина, която ние наричаме Богъ; заради това въ *Теософията нѣма никакъвъ субектъ и обектъ. никаква мнѣ-*

жественостъ, нищо вънкашно, никаква противоположност, никакво мое и твое, никакво азъ и ти.

Слѣдващитѣ изложения ще вникнатъ по-дълбоко въ сжщината на Теософията.

*

Теософскиятъ мирогледъ обхваща десетъ главни учения. Прѣдметъ на негова мирогледъ е това, което означава съ имената *Богъ, свѣтъ и човѣкъ*, както и отношенията, които сжществуватъ между тѣзи три обекта.

Първото главно учение на теософския мирогледъ гласи:

Въ основата на всѣко битие лежи една безпрѣдѣлна сжщина (субстанция).

Думата „битие“ означава *сборъ отъ всички явления въ противоположностъ на сжщината на нѣщата*. Камъкътъ, растението, животното, човѣкътъ, земята, слънцето и звѣздитѣ, нашата слънчева система сж *нѣща*, защото тѣ сж разграничени или ограничени; иматъ граница, ще рече начало, и за това тоже и край; тѣ прѣставатъ, защото сж наченали.

Има безчетъ нѣща, голѣми и малки. Сборътъ на всички нѣща, включая несмѣтнитѣ слънчеви системи, се нарича *вселена*. Понеже частитѣ сж ограничени, така трѣбва да бжде и съ цѣлото; затуй свѣтътъ има начало и край, при все че неговото врѣметраене е неизчислимо за човѣшкия разумъ.

Вселената е, слѣдователно, множество отъ явления.

Да си прѣдставимъ вселената съ всички сжщества въ тоя пѣтъ: хората и животнитѣ, земята и планетитѣ, звѣздитѣ и звѣздната система, като че нищо вечъ не е въ нея, нищичко — никаква вещь, никаква форма, ни-макка сжщина,

какво остава, тогава?

За това нѣма друго название, освѣнъ *пространство*. Туй *безгранично, безначално и безконечно, безлично, безформено, безименно и безсвойствено пространство е вездесищо, всеобемяще и всепроникваще*.

Да си прѣдставимъ въ тази зала единъ движащъ се цвѣтомѣнящъ сапуненъ мехуръ — вселената на него прилича. Тя възниква въ безкрайното пространство, като ледена планина срѣдъ океана, движаща се и развиваща се въ него и най-послѣ пакъ изчезваща, като сапуненъ мехуръ.

Обаче, що е пространство?

Пространството може да се наблюдава отъ двѣ страни.

То не е невеществено, но е изпълнено съ една съвсѣмъ тънка материя, която ние можемъ да назовемъ *основна материя*. Отъ нея сж направени всички нѣща, всички слънчеви системи; тя лежи гъ основата на всѣко нѣщо, като негова вѣчна, непрѣходна сжщина; тя е субстанция и майка на всички нѣща. И материялиститѣ признаватъ основната материя. Тайновѣдцитѣ признаватъ въ нея само едно свойство: *движение* — цѣлата вселена, както и всѣка вещь въ нея сж въ постоянно движение.

Другата страна на основната материя не може да се схване, тоже и най-висшиятъ Духъ, *Логосътъ*, християнскитѣ мистици я наричатъ *Божество*, въ различие отъ *Богъ*. Послѣдната дума по-рано бѣше отъ срѣденъ родъ; казваше се Богъ и съ това се означаваше безпрѣдѣлното пространство, Абсолютното. Източната философия, въ която Абсолютното е срѣдоточие на наблюдението, нарича го Парабрахма (Parabrahm) — туй, което лежи по-горѣ отъ Брахма. Ние го наричаме *Едната*

Истина, Едната Дѣйствителность, Едната Сжцность на всички нѣща.

Извѣнъ Божеството нищо нѣма; ето защо християнската Библия казва: „*Въ Бога живѣемъ, движимъ се и сжществуваме*“.

Всѣко нѣщо въ вселената подлежи на три ограничения: *врѣме, мѣсто и причина. Божеството, напротивъ, нѣма минало и бждеще, нѣма тукъ и тамъ, нѣма и причина.* Затова то се казва и *безпричинна причина, безкоренна основа, Едно безъ второ.*

Всѣко нѣщо въ вселената е триединство отъ *съзнание, сила и материя*; пространството, обаче, не е нито съзнание, нито сила, нито материя, но тѣхното единство. Да си представимъ тригълникъ: споредъ неговото дѣйствително естество, той е едно единство, три тѣ му страни сж само изгледи на това единство.

Тѣй е и съ всѣко нѣщо: *всѣко сжщество въ пространството е форма на съзнание, сила и материя въ опредѣлена степенъ на развитие.*

Много е важно да се схване туй първо учение на теософския миросгледъ, за да се разбератъ другитѣ негови учения.

Всѣка истинска религия и философия прѣдполага че пространството, Абсолютното, е единство на всѣко битие; защото безъ него нищо не би могло да сжществува.

На автора е извѣстно, че на нѣкои религиозни проповѣдници се вижда смѣшно вѣрването въ едно Божество, като безименна сжщина, защото единството не трѣбвало да се смѣта като нѣщо безлично. Въ своето неведѣние тѣ твърдятъ, че теософскиятъ миросгледъ отрича единъ личенъ Богъ. Туй твърдѣние е глупаво.

Второто главно учение на теософския мирогледъ гласи: Вселената, духовно разгледана, е едно духовно, съзнателно единство, което би могло да се назове Богъ, или Всеразумъ (мирова интелигентностъ).

Думата „Богъ“ има тройко значение: *прѣди всичко*, тя означава висшата природа на човѣка, неговата индивидуалностъ, или Азъ-тъ (Buddhi-Manas), ангелътъ въ човѣка, носителътъ на съвѣстѣта и разума, *подиръ това*, всеразумъ (мирова интелигентностъ), и трето, Божеството, Абсолютното. Многозначението на думата „Богъ“ е една отъ причинитѣ на религиознитѣ спорове и борби между християнитѣ.

Запитваме се: *Какво нѣщо е свѣтътъ?*

Прѣди всичко, казахме, че свѣтътъ е сборъ отъ всички нѣща. Всѣка вещь е една форма отъ нѣщо, което лежи въ основата му. Столътъ е форма на дървото, прѣстенътъ е форма на златото. Формата не може да се отдѣля отъ сжщината. Опита ли се нѣкой да го направи, ще развали формата. Азъ мога да разваля прѣстена, но не и златото. Отъ златото може да се изработятъ нови нѣща, или форми. *Нѣщото само по себе е само едно явление, прѣдстава или илюзия.*

Туй различаване на сжщина и форма, на истинно и лжовно, на видимостъ и дѣйствителностъ е отъ много голѣмо значение, *начало и прѣдпоставка на тайната наука.*

Да си прѣдставимъ океанъ. Ние виждаме вълни високи като къщи и знаемъ, че всички тѣ не сж дѣйствителни, но промѣнливи явления на водата, и че не траятъ нито билионна часть отъ секунда.

Така е съ всичко въ вселената. *Нищо не е трайно*, нѣщата постоянно мѣнятъ своята форма; формата, слѣдователно, не е дѣйствителностъ, но само явление.

Туй нѣщо наблюдаваме и въ насъ самитѣ: тѣлото мѣни своята форма всѣки мигъ, съ всѣко вдишане; тѣй

и дѣйствия, науката зове законъ на причинността, източната философия я нарича карма, а християнската религия — божествено правосъдие. Въ всѣка причина лежи дѣйствието включено, скрито (латентно), като растежето въ сѣмето.

Вселената и всѣка сжщина е карма. Настоящата вселена е послѣдица на една прѣдходна и причина на една бждеща вселена. Ето защо може да се каже, че *свѣтътъ е веченъ, само че той се проявява периодично*, както деньтъ прѣкъсванъ отъ ноцитѣ.

Законътъ на периодичния животъ е тъй же вѣченъ, както законътъ на причинността, тъй като и двата сж само различни страни на свѣтовното единство.

На двата тия закона е подчиненъ и човѣкътъ.

IV.

Четвъртото учение на теософския миросгледъ казва: **Човѣкътъ е безсмъртна душа и притежава, както вселената, седмостранна природа.**

Ние вече изложихме, че човѣкътъ не може да бжде нито физическото тѣло, нито личниятъ характеръ. *Споредъ своята действителна сжщина, той е Богъ*, обаче проявява своето естество, своитѣ три вида върху седемъ полета или въ седемъ царства, т. е. въ една седмостранна степенъ, затуй говорятъ за седемъ основни сили въ човѣшката природа и за седемъ царства на съзнание по отношение на вселената.

Ако се изслѣдваме вжтрѣшно, ние ще намѣримъ тѣзи седемъ основни сили въ самата наша природа. Тѣхното сжществуване се доказва съ туй, че ние тѣхъ развиваме въ нашата природа. Ето защо теософското учение почива не на слѣпа вѣра, но вжрху лично познаване на истината, която всѣки може да добие.

Седемътъ основни сили пкъкъ се раздѣлятъ на двѣ групи: четиритѣ долни принадлежатъ на личността и сж прѣходни, тъй като слѣдъ смъртъта на човѣка тѣ

двѣ страни: сила и материя, и че съзнанието било продуктъ или второстепенно свойство на материята. Отъ тукъ този мирогледъ се поставя въ противорѣчие съ всѣка религия, защото всѣка отъ тѣхъ учи за всепри-сжствието (вездѣсжщността) на едно съзнателно, интелигентно сжщество, като основа и причина на вселената.

Отъ само себе се разбира, че *сжщината трѣбва да бжде съзнателна*, защото какъ би могло отъ една мъртва, безсъзнателна сжщина да произлѣзе съзнание?

Ние наричаме тритѣ страни на Божествения Духъ още: *Свѣтлина, Любовь и Животъ*. Само една *Свѣтлина*, само една *Любовь*, само единъ *Животъ* има въ вселената. Всички нѣща сж форми, въ които се проявяватъ въ извѣстна опрѣдѣлена степенъ съзнанието, любовта и животътъ.

Отъ туй теософско положение за единството на сжщината въ всички нѣща слѣдва най-важното заключение, досежно нашето мислене и дѣйствиуване, което ние не можемъ сега по-отблизо и обстойно да разгледаме.

III.

Третото главно учение на теософския мирогледъ гласи:

Всѣко битие е причинность, а свѣтовниятъ поредѣкъ — безусловна правда.

Ние признаваме, че въ основата на всички явления стои една Воля, която, понеже е неизмѣнима, е законъ, споредъ който всички сжщества, възникватъ, развиватъ се и пакъ изчезватъ. Да би могла човѣшката воля да измѣни съвсѣмъ малко свѣтовния редъ, свѣтътъ би се сгромолясалъ, като кжщичка отъ карти.

Този единъ и най-великъ законъ състои въ това, че *всяка случка е послѣдица на съответно дѣйствиу*, което пакъ отъ своя страна става причина на друго. Тази непрѣривна послѣдовна свръзка отъ причини

че глупаво би било да се каже: „Азъ съмъ тѣлото“. При все това повечето хора се смѣтатъ, че сж тѣлото.

Сжщото е и съ характера на личността: ние виждаме, какъ постоянно се мѣнятъ чувствата, желанията, страстите, алчността. И тѣ не сж нищо друго, освѣнъ промѣнливи явления на нѣщо, което лежи въ тѣхната основа като сжщина.

Дори и идеалитѣ на човѣка и неговитѣ добродѣтели сж само форми които непрѣривно се мѣнятъ и най-послѣ прѣхождатъ. *Тѣ не сж истинското себе на човѣка.*

Но въ основата на всички явления у човѣка и въ вселената лежи нѣщо, което произвежда тия явления и къмъ което тѣ се придържатъ, като вълнитѣ на океана. Това единство, що лежи въ основата на всички форми, ние наричаме *Духъ (Атма), мирова интелигентностъ или Богъ.*

Какъ човѣкътъ въ своя организъмъ е единство отъ съзнание и воля, *тѣй е и всѣко сжщество и цѣлата вселена.*

Както *едното лежи въ основата на всички числа* и тѣ изхождатъ отъ него и въ дѣйствителностъ сж само неговъ продуктъ, *тѣй и Богъ прѣбжда въ основата на всички нѣща, като тѣхна сжщина, и съ това Той е сжщината на всѣко създание.*

Богъ може да се наблюдава отъ три страни: като *съзнание, сила и материя.*

Той е, разбира се, вещественъ, както всичко въ свѣта, както показахме въ първата часть на нашето изложение; по-нататкъ, той е силата, отъ която произхождатъ всички сили, и още, *едното, Висшето Съзнание,* което обема въ себе си всички нѣща, като прѣдстави (идеи) и постоянно ги подхранва и запазва.

Материялистичния мирогледъ на професоръ Хекеля, усвоенъ отъ мониститѣ, учи, че сжщината имала само

постепенно се разлагатъ, когато тритѣ по горни прѣбждватъ въ индивида или въ човѣшката душа и не изчезватъ дори слѣдъ смъртта, защото сж видими страни на най висшия Духъ (Атма).

Четеритѣ сили на прѣходната личностъ прѣдставятъ четиритѣ низки природни царства, на които тѣ съотвѣтствуватъ: минералното, растителното, животинското и човѣшкото. Това сж: първо, *физическата природа*, второ, *животната сила (прана)* трето, *животинско-себичната природа (кама)*, четвърто *низкиятъ, конкретенъ умъ (интелектътъ, кама-манасъ)*. Този послѣдниятъ е единъ лжчъ отъ по-висшата, духовна природа, чиито сили сж: *Вселюбовъ, Всемждростъ и Всемогщество* (Атма-Буди-Манасъ), които въ съврѣмения посрѣдственъ човѣкъ още очакватъ развитие и проява. Тѣ сжществуватъ въ човѣка непроявени, както силитѣ на птицата въ яйцето и на дървото въ сѣмето.

Думата „душа“ означава *веществената природа на Духа* (Атма) или носителя на силата. Ето защо ние говоримъ за растителна, животинска, човѣшка, духовна и Божествена душа. *Човѣшката душа е духовна организация и седалище на добродѣтелнитѣ сили, на разума и на свѣтъта. Истинскиятъ човѣкъ, прочее, не е това, което ние схващаме съ чувствата, но мисловната сила, мислящиятъ и организуващиятъ принципъ, който седи въ срѣдата между животинската душа и духовната душа, между животното и Бога. Човѣшката душа (Манасъ) е индивидуална и искрата, духовната душа (Буди) е козмична, а пламъкътъ е праогньтъ, отъ който зависи и се храни искрата. Крайната цѣль на развитието е, щото искрата да се съедини пакъ съ пламъка, отъ който тя е произлъзла въ началото на своето развитие; туй става като личната любовъ се разшири въ божествена. Чръзъ съединение съ своята божествена природа човѣкъ достига до безсмъртие. Послѣдното, слѣдователно, е*

вложено въ него като възможностъ (потенциално). И така, човѣкъ е условно безсмъртенъ, само че трѣбва самъ да придобие своето безсмъртие.

При земното си въплощение човѣшката душа (кама) се разпада, сѣкашъ, на двѣ части. Тази двойна природа на човѣка (кама-манасъ и буди манасъ) е една отъ голѣмитѣ тайни въ вселената; за тази тайна говори символиката на всички религиозни писания, прѣдания и приказки. За да се разбератъ лежащитѣ въ основата ѝ истини, необходимо е да се знае седмогранната природа на човѣка, разкриването на която въ древностъ е било строго забранено на посветенитѣ.

Ние трѣбва да се откажемъ да проникнемъ поотблизо въ тази тайна.

V.

Петото учение на теософския [мирогледъ казва
Човѣкътъ е творецъ на своята сждба.

Истината на това учение почива на закона за причинността, споредъ който *сжщинната ядка* (индивидуалитетътъ) на човѣка е причинна нишка, чието начало и край се губятъ въ безконечността. Всѣки човѣкъ въ този животъ е туй, което той въ по-прѣдишно сжществуване е причинилъ съ *своитѣ дѣла*, и въ бждеще ще бжде туй, причинитѣ на което той полага въ този животъ; *прочее, човѣкътъ е чадо на своитѣ дѣяния.*

Името „човѣкъ“ означава мислителъ (манасъ). И човѣкъ носи това име, защото той чрѣзъ неразумното си мислене създава причинитѣ, отъ които се обусловва неговата сждба. Отъ прѣдставитѣ изникватъ желанията, а отъ тѣхъ — думитѣ и постѣпкитѣ. Споредъ закона за отплатата и хармонията, *всѣко дѣяние се повръща върху дѣеца*, както пѣсѣкътъ хвърлянъ на горѣ, пада върху главата на онзи, който го е хвърлилъ.

Въ християнската Библия тази истина е изразена въ много притчи. Тѣй, казано е тамъ: „Човѣкъ, каквото сѣе, такова и ще жъне“. Туй изречение е право, ако го обърнемъ и тѣй: *човѣкъ жъне сега туй, каквото е сѣялъ по-рано*. Законътъ за свѣтовния поредѣкъ казва: *каквато причината, такова и дѣйствието, и: на всѣко дѣствие съотвѣтствува една опредѣлена причина*. Който сѣе плѣвели, плѣвели ще жъне. Изъ черешева сѣмка, може само черешево дърво да прорасти, обаче не сливово, и изъ врабешко яйце — никаква кокошка. *Дѣствие, което причинява другиму страдание, ще създаде на причинителя сжщо страдание*. Крадецътъ се издава самъ.

Сждбата на човѣка е напълно справедлива — всѣки получава споредъ заслугата си: както бѣдниятъ, тѣй и богатниятъ, както болниятъ, тѣй и здравиятъ, както гениятъ, тѣй и идиотътъ, както царятъ, тѣй и пждарятъ. Ето защо глупаво е да се оплакваме отъ сждбата си или да се противимъ на злото; обаче, сжщо би било глупаво да се отнасяме и равнодушно (фаталистично) спрѣмо сждбата. Щомъ човѣкъ е творецъ на своята сждба, той има силата, да стане нейнъ господарь.

VI.

Шестото учение на теософския мирогледъ, прочее, гласи:

Прѣдзнанаението на човѣка е да стане господарь на сждбата и най-послѣ да се издигне надъ нея.

Който страда, необходими е само, да избѣгва причинитѣ, които водятъ къмъ страдание, и да създава причини, които да принасятъ на дѣеца радость и щастие; трѣбва, слѣдователно, да се изостави причиняването на страдание, а, напротивъ, да се създава радость на другитѣ човѣци и сжщества. Наистина, този мотивъ

би билъ егoистиченъ и не ще освободи дѣца отъ послѣдицитѣ на своитѣ дѣяния, сѣ пакъ може да му принесе възжеланото щастие. Тѣй въ рѣцѣтѣ на човѣка лежи, да си създаде добра или зла сѣдба. Сѣдбата е винаги добра, защото тя именно учи хората да разбератъ *закона на хармонията, който е волята Божия.*

Който иска да се освободи напълно отъ сѣдбата, изобщо не бива да създава никакви поводи за това, слѣдователно, да дѣйствува не своеволно, но винаги въ съгласие съ божествената воля. То, обаче, прѣподлага, че човѣкъ съзнава въ себе и въ вселената волята Божия. *Туй най-високо познание ние наричаме Теософия или Богомѣдрие.*

VII.

Седмото учение на теософския мирогледъ казва:

Смъртта е само смѣна на съзнание, никакво унищожение.

Истинността на това учение слѣдва изъ природата на човѣка.

Дѣйствителното у човѣка, казахме, не може се унищожити. Туй, което прѣхожда, никога не е било дѣйствително. Тѣлото на човѣка, личниятъ му характеръ и дори неговитѣ идеи сѣ явления прѣходни и състояния на съзнанието, които се разлагатъ, когато силата, която ги създава и подхранва, се отдрѣпне. Творческата дѣйност у човѣка е по-висшата природа на Манаса, наречена Буди-Манасъ. Въ него се таятъ наклонности, които подбуждатъ душата къмъ въплощение. Тѣ сѣ именно, които се въплотяватъ въ личността.

Когато човѣкъ умре, душата се отдрѣпва отъ физическото тѣло и прѣминава най-наирѣдъ въ астралния миръ, мира на желанята, дѣто остава свързана въ астралното тѣло, или въ тѣлото на желанята дотогава, докогато и то се разложи, слѣдъ което тя се издига въ

идеалния миръ, който се нарича отъ християнитѣ „Небе“, а споредъ теософския миросгледъ „Деваканъ“. Въ този миръ душата е облечена въ умствено тѣло. Сжщо и това тѣло се разлага постепенно, следъ което душата, напълно освободена, се съединява за кратко време съ *по висшето Азъ* (Себе-то), въ което състояние тя прѣдвижда своя близъкъ земенъ животъ. Подиръ това заражда се изново любовъ за живѣене, слѣдъ което тя праща единъ лжчъ отъ своитѣ сили въ земния миръ който съ помощта на родители съгражда, съживява и поддържа физическото тѣло.

Теософскиятъ миросгледъ дава точни свѣдения върху живота на човѣка слѣдъ смъртта. А доказателства за върността имъ човѣкъ намира въ себе си, ако само се вдълбочи, за което нѣщо теософското учение му дава упжтване.

VIII.

Осмото учение на теософския миросгледъ е:

Човѣкъ се въплотява толкова пжти, колкото му е необходимо, за да достигне състоянието на Христа.

Думата „Христосъ“ означава онова стжпало на развитие въ живота на душата, въ което послѣдната достига трайно единение съ по-висшата Духовна Душа (Буди). Христосъ е, прочее, съвършениятъ човѣкъ. Името означава единъ чинъ едно достойнство, именно първото стжпало на майсторството, което има седемъ стжпала.

Ясно става, че човѣкъ въ единъ животъ не може да достигне до любовта и истината на единъ Христа. Повтарящитѣ се въплотявания на човѣшката душа почиватъ върху закона на развитието. Въ послѣдното нѣма скокове. Човѣкъ, при своето странствуване изъ вселената, трѣбва да прѣживѣе всички съгояния на радостъ и скръбъ и да прѣмине въ училището на живота всички необходими опитности.

Въплощението не е никакво странствуване на душата въ долни сщщества, както се вѣрва още отъ многома.

Човѣшката душа не е била никога животна и не може да слѣзе до животински уровеньъ, макаръ личността въ своето развитие да е прѣминала прѣзъ долнитѣ стадии на природата, което се твърди и отъ професоръ Хекела и мониститѣ.

IX.

Деветото учение на теософския мирогледъ гласи:

Крайна цѣль на развитието е вѣчниятъ животъ.

Отъ само себе се разбира, че *вѣчниятъ животъ може да се достигне само чрезъ единение съ Вѣчния Духъ*. Въ началото на своето изложение ние говорихме и прѣдставихме сщчината и естеството на най-висшия Духъ — че Той е всеобемащо съзнание и всеобгръщаща любовъ. *Развитието състои въ разширение на любовта*, докато тя обхване всички сщщества въ еднаква мѣра. Съ любовъ може да се разшири сщщо и съзнанието и да се увеличи силата. Когато човешката душа се издигне, като Мирова душа, тогава тя познава единството на сщществото и себе си напълно единна съ всички хора и нѣща. Тя вече отъ личенъ опитъ знае, че свѣтътъ е само едно явление и, като вълнитѣ на океана, не е никаква дѣйствителностъ, и че *сама живѣе въ всички създания*. Въ пълно единение съ Мировата Душа, душата вече не си създава карма, защото тя се е вече обѣдинила съ Божията Любовъ И затова тя по-нататкъ не идва въ битие, но остая въ скута на Божеството до възникване на нова вселена.

Вѣчниятъ животъ е тоже вѣчно блаженство, най-висока степенъ радостъ, каквато душата може да изпита. Вжтрѣшната природа на всички нѣща е радостта. Колкото повече човѣкъ се издига въ по-горни, не егоистич-

ни, несебични свѣтове, толкова по-голъма бива и радостта му; колкото повече се отдалечава той отъ Бога, отъ Вселюбовъта, толкова по-самолюбивъ и невѣжа бива той, и толкова повече, разбира се, той страда.

Вѣчниятъ животъ, като крайна цѣль на развитието, е проповѣдванъ отъ всички арийски религии. Въ будизма той се зове Нирвата, защото въ него е изгасена самозаблудата, по която човѣкъ се смѣта за ограничена личностъ.

X.

Десетото главно учение на теософския миросгледъ гласи:

Човѣкъ достига спасение не чрезъ външни срѣдства, а чрезъ божествено самопознание (Теософия).

Отъ това слѣдва, че спасение би могло да се добие *въ и чрезъ Бога*. То се състои, обаче, въ трайно единение съ Божествената сжщина. Християнскиятъ мистикъ казва: „Убий всичко, каквото не е Богъ, и ще остане само Богъ“. Туй, що дѣли хората отъ Бога, сж прѣдставитѣ, които тѣ иматъ за Бога. Ето защо първата заповѣдъ на всѣка религия гласи: *не бива да си съзбавашъ за Бога никакъвъ образъ, нито сравнение, и да нѣмашъ никакви други богове, освѣнъ единния Богъ, който е Животъ и Любовь въ всичко*.

Невѣдящитѣ укоряватъ теософския миросгледъ, че учи за себеспасение, въ противовѣсъ на спасение по милость. Този упрекъ е глупавъ. Ясно е за всѣкаго, че низкостоящиятъ нѣма власть надъ високостоящия. Божественото самопознание идва у човѣка като слънчевата свѣтлина, която свѣти навредъ, дѣто не се противопоставятъ прѣчки на нейното разпростиране. *Ние плуваме въ морето на Божествената Любовь и на Всесъзнанието и необходимо е само да разкриемъ душата си, за да може да се влѣе тази велика сила*.

А човѣкъ не може да достигне до тази възприемчивостъ чрѣзъ мързелъ; напротивъ, се иска отъ негова страна най-голѣмъ напѣнъ. Трѣбва неговата душа да се очисти отъ всѣкакви желанія и прѣдразсждѣци, като прѣвърне самолюбието въ любовъ къмъ другитѣ, пороцитѣ — въ добродетели, чрѣзъ което първитѣ ще бждатъ умъртвени. Човѣкъ притежава силата надъ животинското въ своята природа, ако само живѣе като човѣкъ, а не като скотъ, и не му е необходимо за това никаква Божествена милостъ. Самопознанието, обаче, неограничената свобода, вѣчниятъ животъ и вѣчното блаженство, напротивъ, той може да добие само по милостъ. Въ сжщностъ, човѣкъ не може да познае Бога: *Господь се познава въ огледалото на чистата човѣшка душа, като една едничка сжщина на всичкото.*

Виждаме, че спасението отъ самозаблуда не зависи отъ външни форми, като догми, церемонии и т. н., обаче тѣзи нѣща сѣ пакъ сж полезни като възпитателно срдѣство за оня, който има нужда отъ тѣхъ; заради туй теософскитѣ миросгледъ не ги отхвърля, но само казва, че насието въ догми, въ авторитетъ и въ култъ е прѣпятствие на достигане самопознание.

*

Ние изложихме само ония учения отъ теософския миросгледъ, които смѣтаме за най-важни, другитѣ, сѣ така важни, трѣбваше да останатъ непоменати. Който дава цѣна на теософския миросгледъ и е наклоненъ да проучи неговитѣ учения, може да се обърне къмъ богатата теософска литература.

Нека накратко приповторимъ главнитѣ учения на теософския миросгледъ. Тѣ сж слѣднитѣ:

1. *Въ основата на всѣко битие лежи една безпрѣдѣлна сжщина (Божеството).*

2. *Вселената, духовно разгледана, е едно съзнателно, интеллигентно единство, Всесъзнание (Мирова интеллигентностъ).*

3. *Всѣко битие е причинностъ, а свѣтовниятъ поредѣкъ — безусловна правда.*

4. *Човѣкѣтъ е безсмъртна душа и притежава, като вселената, седмостранна природа.*

5. *Човѣкѣтъ е творецъ на своята сѣдба.*

6. *Прѣдзначението на човѣка е да стане господарь на сѣдбата и най-сетнѣ да се издигне надъ нея.*

7. *Смъртъта е само смѣна на съзнанието, никакво унищожение.*

8. *Човѣкъ се въплотява на земята толкова пѣти, колкото му е необходимо да достигне състоянието на Христа.*

9. *Крайна цѣль на развитието е вѣчниятъ животъ или абсолютното единство.*

10. *Човѣкъ, понеже въ сѣщностъ е едно съ Бога, достига спасение чрезъ Божествено Самопознание или Богомждрие.*

Спомена се вече, че теософскитъ миросгледъ не учи нѣщо ново; неговитъ учения се съдържатъ въ Свещенитъ Писания на всички арийски религии, обаче въ тѣхъ тѣ не се излагатъ научно и философски, но покрито въ символи и притчи. Доказателствата се даватъ въ теософскитъ сѣчинения.

И Християнството учи за теософскитъ миросгледъ. Сѣществува едно екзотерично (външно, явно) и друго езотерично (вътрѣшно, скрито) Християнство едно ортодоксално (православно) и друго мистично (тайно) схващане на религията. Мистицитъ (тайновѣдцитъ) на всички религии учатъ едно и сѣщо нѣщо: *божествената природа на всички нѣща, възъ основа на вездѣсѣщността на Бога.* Думата „Християнство“ означава Христосъзнание, а това е Богомждрие — Теософия.

Всѣки е свободенъ да си има друго мнѣние, вънъ отъ туй, което се прѣподава тукъ. Теософскитъ учения не сѣ догми, които изискватъ слѣпа вѣра. Па възможно

е и авторътъ криво да ги е схваналъ и неправилно да ги обяснява; за това е отговоренъ само той, но не и теософскиятъ мирогледъ, прѣди всичко не Теософията или Теософското общество, тъй като Теософията не е никакво учение, но Божествено Съзнание въ човѣка, и Международното Теософско общество не застъпва никакво вѣроизповѣдание, но единствено началото на общо човѣколюбие и братство.

Цѣлата природа се стреми къмъ миръ, макаръ тя понастоящемъ да живѣе въ борба; сѣщото е и съ човѣчеството. Никой другъ, освѣнъ Теософскиятъ мирогледъ, не е способенъ да даде на човѣчеството възжелания миръ, както вътрѣшно, тъй и външно, като излага Истината, която лежи въ всѣка религия, философия и наука, и *чрѣзь това помирѣва народитѣ и религиитѣ.*

Тази цѣль мѣри тоже и туй изложение. Щомъ признаваме, че всѣки нашъ събратъ, по своята висша природа, е божественъ и че съ него и съ всички създания по сѣщина сме едно, ние вече не ще гледаме на човѣка като на неприятель, но като братъ. По-нататкъ ние знаемъ, че всѣки човѣкъ по природа е добъръ и че всички грѣхове, прѣстѣпления и грѣшки произлизатъ отъ невѣдение, и ще бждемъ търпѣливи къмъ нашитѣ братя, както и тѣ ще се отплатятъ съ сѣщото спрѣмо нашитѣ слабости и грѣшки. *Взаимна вѣротѣрнимостъ, както и любовь къмъ Бога въ насъ и къмъ нашитѣ братя, сѣ основитѣ и условията на дѣйствителенъ миръ и истинско щастие на земята.*

*Теософскиятъ мирогледъ е пжтеводителтъ,
 Любовьта и братството — пжтътъ,
 Богомждрието — краятъ.
 Миръ и блаженство на всички твари!*

ЦѢНА 3 ЛЕВА